

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KRIZIŲ VALDYMO IR CIVILINĖS SAUGOS
ĮSTATYMO VIII-971 40 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS NEPAPRASTOSIOS PADĖTIES ĮSTATYMO IX-938 18 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Seime yra registruotas ir pateiktas Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. XII-2603 248 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr.XIVP-1607, kurio tikslas užtikrinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 51 str. įtvirtintą darbuotojų teisę streikuoti net ir šalyje paskelbus nepaprastąją padėtį, taip siekiant panaikinti teisės aktuose esančius prieštaravimus ir atstatant darbuotojų ir darbdavių santykio balansą ir *nepaprastosios padėties metu*. Šiam įstatymo projektui Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2022 m. gruodžio 14 d. (nutarimas Nr. 1251) pritarė ir pateikė išvadą, kurioje nurodė, kad mobilizacijos, nepaprastosios, karo padėties ar ekstremaliosios situacijos metu laikiną asmenų naudojimosi teisėmis ir laisvėmis apribojimą nustato Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymas, Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymas, Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymas ir Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas. Teisės streikuoti apribojimas reikalingas siekiant suvaldyti nepaprastąją padėtį ar ekstremaliąją situaciją, todėl teisės streikuoti, kaip ir kitų teisių bei laisvių, apribojimo sąlygos ir tvarka nepaprastosios padėties ar ekstremaliosios situacijos metu turėtų būti nurodyta Nepaprastosios padėties ir Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymuose, o Darbo kodekso 248 straipsnio 2 dalyje dėl teisės streikuoti apribojimo mobilizacijos, nepaprastosios, karo padėties ar ekstremaliosios situacijos metu turėtų būti pateikta tik nuoroda į specialius įstatymus.

Atsižvelgiant į minėtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvadą, kartu su jau pateiktu Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. XII-2603 248 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr.XIVP-1607 turi būti pateikti ir svarstomi atitinkami Nepaprastosios padėties įstatymo ir Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo pakeitimai.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projekto iniciatorius ir rengėjas Lietuvos Respublikos Seimo narys Algirdas Sysas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai?

Pagal šiuo metu galiojančius Darbo kodekso 248 straipsnį streikai nepaprastosios padėties, karo, ekstremalios situacijos ar stichinės nelaimės atveju ir jos laikotarpiu yra visiškai draudžiami, be jokių išimčių. Todėl Nepaprastosios padėties įstatyme ir Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatyme tokia galimybė taip pat nėra apibrėžta.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama?

Siūloma imperatyvų draudimą streikuoti nepaprastosios, karo padėties, ekstremalios situacijos ar stichinės nelaimės atveju pakeisti į *galimybę pritaikyti tokį draudimą*. Nepaprastosios padėties įstatymo 18 straipsnis bei Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo 40 straipsnis būtų papildytas naujomis nuostatomis, pagal kurias atitinkamas ministras, atsakingas už jam pavestą valdymo sritį, kurioje veikia įmonė, įstaiga, kartu su institucijos, atsakingos už nepaprastosios padėties valdymą,

vadovu, pasikonsultavę su Lietuvos Respublikos trišale taryba, galės atidėti naudojimąsi Konstitucijos 51 straipsnyje nustatyta teise streikuoti teritorijoje, kurioje paskelbta nepaprastoji padėtis, siekdami suvaldyti nepaprastąją padėtį, bet ne ilgiau kaip iki nepaprastosios padėties atšaukimo. Sprendimas atidėti streiką, pasikonsultavus su Lietuvos Respublikos trišale taryba, turės būti peržiūrimas kas tris mėnesius.

Tikimasi, kad šiuo pakeitimu bus panaikintas ne tik galimas prieštaravimas Lietuvos Respublikos konstitucijai, bet ir nebūtų nepagrįstai ribojamos darbuotojų teisės ir iškreipiamas darbdavių ir darbuotojų jėgų balansas tam tikrų, su jais dažnai nesusijusių ir aplinkybių laikotarpiu.

Siūloma, kad teikiami Įstatymų projektai įsigaliootų 2024 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta?

Priėmus Įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai?

Įstatymai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai?

Įstatymai neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą: kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios?

Priėmus Įstatymų projektus, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka?

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus?

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir neprieštarauja Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti?

Įstatymams įgyvendinti nereikės įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetinais metais)?

Įstatymams įgyvendinti papildomų valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis.

„Streikas“, „Nepaprastoji padėtis“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Seimo narys

Algirdas Sysas